Trafikutskottets betänkande

1984/85:19

om samordnad trafiksäkerhet (riksdagens revisorers förs. 1984/85:23 och skr. 1984/85:164)

Förslaget

I förslag 1984/85:23 har riksdagens revisorer hemställt att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1. att trafiksäkerhetsverkets samordningsfunktion måste slås fast klarare i verkets instruktion. Av denna bör framgå att det vid verket skall finnas ett råd för samordning och planering,

2. att detta råd för samordning och planering omgående bör inrättas vid trafiksäkerhetsverket och komma i arbete,

3. att ett planeringssystem för trafiksäkerhetsarbetet successivt bör utvecklas av rådet,

4. att förekommande dubbelarbete skall avvecklas i takt med att trafiksäkerhetsarbetet samordnas,

5. att rådet bör få tillgång till erforderliga kansliresurser,

6. att statistikbehovet och statistikproduktionen på trafikområdet bör ses över enligt angivna riktlinjer,

7. att behov av och kostnader för en dokumentationsrutin närmare bör utredas av statens väg- och trafikinstitut och transportforskningsberedningen,

8. att kostnader och effekter som är hänförliga till trafiksäkerhetsarbetet bör anges i större utsträckning än hittills.

Motionerna

I motion 1984/85:2908 av Rune Torwald och Gösta Andersson (båda c) yrkas att riksdagen beslutar avslå förslag 1984/85:23.

I motion 1984/85:2909 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att ledningen för TSV bör återspegla de politiska majoritetsförhållandena i riket,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att generaldirektören inte skall vara självskriven ordförande i styrelsen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om att det nyinrättade rådet bör ge frågan om trafikolycksstatistiken högsta prioritet redan vid starten,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om bibehållande av TSV:s regionala informationssekreterare.

Skrivelsen

I skrivelse 1984/85:164 har regeringen (kommunikationsdepartementet) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande departementschefen har anfört om samordnad trafiksäkerhet.

Riksdagens beslut år 1982 om riktlinjer för trafiksäkerhetsarbetet

Riksdagen beslutade i april 1982 om vissa riktlinjer för trafiksäkerhetsarbetet (prop. 1981/82:81, TU 1981/82:19 och 26, rskr. 1981/82:231).

Riktlinjerna avsåg bl. a. trafiksäkerhetsarbetets organisatoriska struktur och trafiksäkerhetsinformationen.

I strukturfrågan fann riksdagen att trafiksäkerhetsverkets (TSV) övergripande samordnings- och planeringsfunktion i trafiksäkerhetsfrågor gör det angeläget att verket har goda kontakter med berörda myndigheter och organisationer. Det till verket knutna registerrådet borde avvecklas och ersättas av ett råd för samordning och planering med uppgift att ge det för myndigheter och organisationer gemensamma trafiksäkerhetsarbetet en fastare form.

I fråga om informationen innebar riksdagsbeslutet en omfördelning av roller och resurser mellan TSV och Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. Sakinformation bedömdes vara en naturlig myndighetsuppgift för TSV, medan s. k. pläderande information ansågs böra utföras "inom ramen för det frivilliga arbete som med brett folkligt stöd utförs av Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande (NTF)". TSV:s medel för pläderande information borde därför efter hand – under tre år – överföras till NTF. Medelsförstärkningen borde av NTF användas främst för större insatser på det regionala och lokala planet.

Riksdagens revisorers förslag angående fördelningen av ansvaret för vägtrafiksäkerheten m. m.

Riksdagens revisorer inledde i maj 1983 en undersökning av fördelningen av ansvaret för vägtrafiksäkerheten. Resultatet av undersökningen presenterades i november 1984 i en rapport, 1984/85:1. Rapporten har remissbehandlats och i sin tur resulterat i riksdagens revisorers förslag 1984/85:23 angående fördelningen av ansvaret för vägtrafiksäkerheten m. m.

Revisorerna konstaterar inledningsvis att riksdagens år 1982 fattade principbeslut om ett till TSV knutet råd för samordning och planering ännu inte har genomförts.

Revisorernas överväganden redovisas i förslaget under tre rubriker,

nämligen Samordningen av trafiksäkerhetsarbetet, Statistiken över vägtrafikolyckor och Trafiksäkerhetsarbetets kostnader och effekter.

Under den förstnämnda rubriken framhåller revisorerna bl. a. att rådet för samordning och planering omedelbart bör inrättas för att ta sig an uppgiften att ge det för myndigheter och organisationer gemensamma trafiksäkerhetsarbetet en fastare form.

Beträffande statistiken över vägtrafikolyckor framhåller revisorerna att vissa brister vidlåder nuvarande rutiner och att dessa dessutom medför dubbelarbete. Bristerna leder till att trafiksäkerhetsproblemet underskattas. Ett stort antal olyckor rapporteras inte till polisen. Statistiken ger inget underlag för att belysa riskskillnader mellan olika trafikantgrupper. Redovisningen i antalet döda, svårt skadade och lindrigt skadade är alltför grov och odefinierad. Transportforskningsberedningen bör få i uppdrag att utifrån en kravanalys lämna förslag till de definitioner och olycksdata som skall ingå i statistikens grunduppgifter. Beredningens förslag bör behandlas i rådet för samordning och planering i syfte att få fram handlingslinjer som kan accepteras av berörda intressenter.

Vad gäller trafiksäkerhetsarbetets kostnader och effekter framhåller revisorerna att de medel som årligen anvisas under rubriken Trafiksäkerhet på kommunikationshuvudtiteln inte ger någon rättvisande uppfattning om den statliga satsningen inom trafiksäkerhetsområdet. Betydande utgifter bestrids genom anslag till exempelvis vägväsendet, utbildningsväsendet, polisväsendet, byggnadsväsendet samt till forskning. Även landsting, kommuner och enskilda organisationer lägger stora resurser på trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Revisorerna betonar att en bättre samordning och styrning av trafiksäkerhetsarbetet kräver ökad kunskap om sambandet mellan kostnader och effekter. Rådet för samordning och planering bör därför se till att i trafiksäkerhetsarbetet deltagande myndigheter i större utsträckning än hittills försöker ange sina kostnader för detta arbete och i möjligaste mån även de effekter som uppnåtts.

Revisorerna hemställer att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna

1. att trafiksäkerhetsverkets samordningsfunktion måste slås fast klarare i verkets instruktion. Av denna bör framgå att det vid verket skall finnas ett råd för samordning och planering,

2. att detta råd för samordning och planering omgående bör inrättas vid trafiksäkerhetsverket och komma i arbete,

3. att ett planeringssysten för trafiksäkerhetsarbetet successivt bör utvecklas av rådet,

4. att förekommande dubbelarbete skall avvecklas i takt med att trafiksäkerhetsarbetet samordnas,

5. att rådet bör få tillgång till erforderliga kansliresurser,

6. att statistikbehovet och statistikproduktionen på trafiksäkerhetsområdet bör ses över enligt angivna riktlinjer,

7. att behov av och kostnader för en dokumentationsrutin närmare bör utredas av statens väg- och trafikinstitut och transportforskningsberedningen,

8. att kostnader och effekter som är hänförliga till trafiksäkerhetsarbetet bör anges i större utsträckning än hittills.

Regeringens skrivelse 1984/85:164 om samordnad trafiksäkerhet

I skrivelsen behandlas bl. a. *dels* riksdagens revisorers förslag angående fördelningen av ansvaret för vägtrafiksäkerheten m. m., *dels* betänkandet (Ds K 1985:1) Samordnad trafiksäkerhet, som i januari innevarande år överlämnades till kommunikationsministern av utredningen (K 1984:01) om förbättrad samordning av trafiksäkerhetsarbetet. Utredningen tillkallades i februari 1984 på begäran av riksdagen med anledning av en motion om sammanslagning av TSV:s och vägverkets verksamhetsområden (motion 1982/83:1963, TU 1983/84:2, rskr. 1983/84:21).

Föredragande departementschefen finner – mot bakgrund av såväl riksdagens revisorers granskning som utredningsbetänkandet – att TSV bör vara kvar som en egen myndighet och ha ansvaret för samordningen av trafiksäkerhetsarbetet. Utredningsarbetet ger vidare vid handen att riksdagens beslut om ett till TSV knutet råd för samordning och planering bör genomföras. Föredraganden ämnar därför ta initiativ till att så sker. Vidare bör det i TSV:s instruktion föreskrivna registerrådet avskaffas. Riksdagens revisorers och utredningens förslag i övrigt bör övervägas inom ramen för fortsatt arbete med hithörande frågor inom kommunikationsdepartementet och TSV.

Föredraganden framhåller vidare att statskontoret avses få i uppdrag att i samråd med TSV överväga åtgärder i syfte att *dels* uppnå ytterligare rationaliseringar i verksamheten utöver dem som utredningen redovisat, *dels* medverka till att trafiksäkerhetsarbetet ges ytterligare slagkraft. Uppdraget bör fullgöras i sådan tid att regeringens ställningstagande kan redovisas i nästa budgetproposition.

Trafiksäkerhetsverkets instruktion – fortsätter föredraganden – kommer att ändras så att verkets aktiva roll som samordnare i trafiksäkerhetsarbetet slås fast klarare. Av instruktionen bör vidare framgå att till verket skall vara knutet ett råd för samordning och planering med de uppgifter och den representation som föreslås i utredningsbetänkandet.

Motionerna i sammandrag

I motion 1984/85:2908 (c) framhålls att frågan om samordning av trafiksäkerhetsarbetet torde komma under riksdagens prövning i anledning av ett regeringsförslag. I avvaktan på att en proposition föreligger bör riksdagen avslå revisorernas förslag.

I motion 1984/85:2909 (vpk) betonas att trafiksäkerheten är ett stort samhällsproblem och som sådant i hög grad en politisk fråga. TSV:s styrelse bör därför ha ett politiskt ansvar för trafiksäkerheten. Ett sådant ansvar förutsätter att styrelsen korrekt återspeglar de politiska majoritets- och ansvarsförhållandena i riket. Vidare bör den ordningen gälla att verkets generaldirektör inte är ordförande i verksstyrelsen.

Frågan om förbättrad trafikolycksfallsstatistik är enligt motionärerna av så grundläggande betydelse för planeringen, målformuleringen och kostnadsberäkningarna i trafiksäkerhetsarbetet att den bör ges högsta prioritet, när rådet för samordning och planering startar sitt arbete.

Motionärerna framhåller slutligen att rådet för samordning och planering behöver de nuvarande tjänsterna som informationssekreterare i TSV:s distriktsorganisation för att den eftersträvade samordningen skall fungera lokalt och regionalt. Dessa tjänster får därför inte – som förutsätts i utredningsbetänkandet – dras in. NTF har för närvarande inte möjlighet att fylla tomrummet efter dem.

Utskottet

Utskottet ansluter sig till föredragandens bedömning att TSV bör bibehållas som en egen myndighet med ansvar för samordningen av trafiksäkerhetsarbetet. TSV bör därför – även enligt utskottets mening – få en organisatorisk struktur som i högre grad än den nuvarande kan tillgodose kravet på en effektiv samordning. Det råd för samordning och planering, om vars upprättande riksdagen redan har beslutat, synes väl ägnat att förstärka TSV:s samordningsfunktion. Som utskottet tidigare framhållit (TU 1981/82:19) har det ingen erinran mot att det till TSV knutna registerrådet avskaffas.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att de fortsatta övervägandena inom kommunikationsdepartementet och TSV kommer att omfatta bl. a. riksdagens revisorers förslag i de delar de inte genomförs omedelbart.

I likhet med revisorerna och de motionärer som står bakom motion 1984/85:2909 (vpk) finner utskottet det vara en viktig uppgift för rådet för samordning och planering att se över statistikbehovet och statistikproduktionen på trafiksäkerhetsområdet.

Som en följd av riksdagens beslut år 1982 om en successiv överflyttning av TSV:s ansvar för den pläderande informationen till NTF kommer fem tjänster vid TSV:s informationssektion samt de sju tjänsterna som informationssekreterare i distriktsorganisationen att dras in fr. o. m. ingången av budgetåret 1986/87 (prop. 1983/84:100 bil. 8, s. 61, TU 1983/84:19, rskr. 1983/84:237). Tjänsterna på informationssektionen bör enligt utredningsbetänkandet föras över till en planeringsenhet med uppgift att fungera som stabsorgan åt rådet för samordning och planering. Utskottet vill för sin del understryka betydelsen av att så sker.

Det trafiksäkerhetsarbete som bedrivs på regional och lokal nivå – inte

minst inom ramen för frivilligorganisationernas verksamhet – är enligt utskottets mening utomordentligt betydelsefullt. Det är därför angeläget att de regionala och lokala insatserna omfattas av TSV:s och rådets samordningsfunktion så att största möjliga effekt nås med tillgängliga resurser.

Vad gäller de motionsledes väckta frågorna om TSV:s styrelses sammansättning och ordförande vill utskottet erinra om att verksledningskommittén (C 1983:04) enligt sina direktiv (Dir. 1983:48) har att överväga bl. a. det politiska inslaget i verksstyrelserna och ordförandeskapet i dessa. Utredningen kommer inom kort att avge sitt betänkande. Enligt utskottets mening bör resultatet av den fortsatta beredningen inom regeringskansliet av de sålunda berörda frågorna avvaktas.

Vad utskottet sålunda anfört – och som av riksdagen bör ges regeringen till känna – torde i huvudsak tillgodose syftet med motion 1984/85:2909 (vpk). Med hänvisning härtill och i avvaktan på regeringens förutskickade förslag i nästa budgetproposition synes motionen nu kunna lämnas utan någon riksdagens åtgärd.

Detsamma gäller enligt utskottets mening motion 1984/85:2908 (c), där motionärerna – i likhet med utskottet – säger sig avvakta en proposition.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen

a. som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av riksdagens revisorers förslag 1984/85:23 och regeringens skrivelse 1984/85:164 anfört om trafiksäkerhetsverkets organisation m. m.,

b. lämnar motion 1984/85:2909 (vpk) utan åtgärd,

c. lämnar motion 1984/85:2908 (c) utan åtgärd.

Stockholm den 11 april 1985

På trafikutskottets vägnar
KURT HUGOSSON

Närvarande: Kurt Hugosson (s), Rolf Clarkson (m), Birger Rosqvist (s), Rune Torwald (c), Sven-Gösta Signell (s), Rune Johansson (s), Per Stenmarck (m), Margit Sandéhn (s), Sten-Ove Sundström (s), Görel Bohlin (m), Olle Grahn (fp), Sven Henricsson (vpk), Göran Riegnell (m), Anna Wohlin-Andersson (c) och Ingrid Andersson (s).

Särskilt yttrande

Rune Torwald (c), Sven Henricsson (vpk) och Anna Wohlin-Andersson (c) anför:

I varje län kommer NTF och landstingen att bygga upp regionala informationsorgan. Vi förutsätter att man inom dessa organ bör kunna ta tillvara den resurs som informationssekreterarna i TSV:s nuvarande distriktsorganisation utgör.

minab/gotab Stockholm 1985 82531